

โรคชิกุนกูญา โรคร้ายจากยุงลาย มีอาการอย่างไร พร้อมวิธีรักษาและป้องกัน

โรคชิกุนกูญา (Chikungunya หรือ Chikungunya fever) หรือที่รู้จักกันในชื่อทั่วไปว่า **โรคไข้ปวดข้อ** ยุงลาย เป็นโรคที่เกิดจากร่างกายติดเชื้อไวรัสชิกุนกูญา (ชื่อย่อ CHIK V) เป็นเชื้อไวรัสที่อยู่ในตระกูล Togaviridae มีแมลงเป็นพาหะนำโรค มีรังโรค ได้แก่ หนู , ลิง , นก หรืออาจเป็นสัตว์ที่มีกระดูกสันหลังประเภทอื่นๆ ซึ่งยังไม่รู้แน่ชัดว่ามีสัตว์อะไรบ้าง แต่ในช่วงที่มีการระบาดอย่างรุนแรงมีรังโรค คือ คน

เมื่อแมลงเป็นพาหะนำโรคชิกุนกูญา

แมลงที่ว่านี้หมายถึง ยุงลาย ที่เป็นพาหะนำโรคเดียวกันกับ **โรคไข้เลือดออก** หรือ **โรคเดงกี** (Hemorrhagic fever หรือ Dengue fever) เมื่อมีอาการรุนแรงจะเรียกว่า Dengue hemorrhagic fever หรือ **โรคไข้ชิกกา** โดยยุงลายที่เป็นพาหะนี้เป็น ยุงลายบ้าน *Aedes aegypti* และ ยุงลายสวน *Aedes albopictus* เนื่องจาก**โรคไข้เลือดออก** และ**โรคไข้ปวดข้อ**ยุงลายเกิดจากยุงชนิดเดียวกัน จึงสามารถพบทั้ง ๒ โรคได้พร้อมๆ กัน อีกทั้งอาการที่แสดงออกยังคล้ายกันอีกด้วย เพียงแต่**โรคไข้เลือดออก**จะร้ายแรงกว่ามาก แพทย์เมื่อทำการวินิจฉัยส่วนใหญ่จึงไม่ได้ระบุไปว่าเป็น**โรคไข้ปวดข้อ**ยุงลาย ทำให้สาเหตุของการเกิด**โรคชิกุนกูญา** ยังไม่แน่ชัด

คำว่า **ชิกุนกูญา** มาจากภาษาถิ่นของแอฟริกา หมายถึง อาการบิดเบี้ยวที่เกิดกับข้อ เพราะเมื่อเกิดโรคนี้นิ้วงอแล้วจะทำให้มีอาการข้อบวมและข้ออักเสบจนเกิดการผิดรูป ซึ่งจากรายงานของโรคครั้งแรกเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๕๒ - ๑๙๕๓ ในประเทศทานซาเนีย ระบุว่า **โรคไข้ปวดข้อ**ยุงลายสามารถพบได้ทุกทวีป ไม่ว่าจะเป็นแอฟริกา , ยุโรป หรืออเมริกา แต่พบได้บ่อยที่สุดก็คงจะเป็น เอเชีย พบมากในประเทศอินเดีย ส่วนประเทศไทยนั้นมีการพบ**โรคชิกุนกูญา**เป็นครั้งแรกที่กรุงเทพมหานครในปี พ.ศ. ๒๕๐๑ ปัจจุบันพบโรคนี้ได้ทุกภาค และเกิดการระบาดอยู่หลายครั้ง จนมา พ.ศ. ๒๕๕๑ - ๒๕๕๒ เกิดการระบาดในภาคใต้ พบโรคได้ในทุกช่วงวัย ตั้งแต่เด็ก ไปจนถึงผู้สูงอายุทั้งหญิงและชาย ส่วนทารกที่อยู่ในครรภ์มารดาก็มีโอกาสติดเชื้อเช่นกัน แต่พบได้น้อย

การติดต่อของโรคชิคุนกุนยา

โรคไข้ปวดข้อยุ้งลาย จัดเป็นประเภทโรคติดต่อและสามารถเกิดการระบาดได้เสมอ มีวงจรของโรคที่เรียกว่า "คน-ยุ้ง-คน" คือ ยุ้งลายจะกัดและดูดเลือดคนที่มีไข้ หรือเป็นโรค ในช่วงนี้เองไวรัสจะเข้าสู่ยุ้งและแบ่งตัวเพื่อเพิ่มจำนวนเข้าไปอยู่ในต่อมน้ำลายของยุ้ง จากนั้นเมื่อยุ้งไปกัดคน ไวรัสจากยุ้งจะเข้าสู่กระแสเลือด เกิดการติดโรค วนเวียนเป็นวงจรการติดต่อและการระบาด ซึ่งในช่วงที่ยังไม่มีการระบาดนั้น ยุ้งอาจได้เชื้อจากคน หรือสัตว์ที่เป็นพาหะนำโรค แล้วก็เกิดเป็นวงจรระบาดเมื่อยุ้งที่มีเชื้อไปกัดคน กลายเป็น "คน-ยุ้ง-คน"

ยุ้งลายที่เป็นพาหะนำโรคทั้งสองสายพันธุ์ เป็นยุ้งที่พบได้ทั่วไปทั้งในเมืองและต่างจังหวัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสวน เป็นยุ้งที่ออกหากินตอนกลางวัน มีลายขาวดำตามลำตัวและขา มักวางไข่ไว้ในน้ำสะอาด อย่าง น้ำฝน ซึ่งชั่งอยู่ในกระถางต้นไม้ โอ่งเก็บน้ำ หรืออ่างน้ำ จากนั้นไข่ก็จะกลายเป็นตัวยุ้งภายใน ๗ - ๑๐ วัน ชอบเข้าไปอาศัยอยู่ในบ้าน ใกล้เคียง บ้าน ในโรงเรียน หรือสถานที่ที่มีแสงแดดน้อย ในร่มเงา หรือในพื้นที่ที่มีอากาศเย็น

อาการของโรคชิคุนกุนยา

ผู้ป่วยที่ป่วยเป็นโรคไข้ปวดข้อยุ้งลายจะมีอาการเฉียบพลันภายหลังที่ได้รับเชื้อชิคุนกุนยาประมาณ ๑ - ๑๒ วัน หรือ ๒ - ๕ วัน มีอาการดังนี้

๑. มีไข้สูง บางรายสูงถึง ๔๐ องศาเซลเซียส แต่ในบางรายก็อาจมีไข้ต่ำ
๒. มีอาการปวดกล้ามเนื้อและปวดบริเวณข้อเป็นอย่างมาก ค่อยๆ ปวดเพิ่มไปที่ละข้อ โดยเป็นข้อเล็กๆ ทั้งด้านซ้าย และด้านขวา
๓. มีผื่นแดงขึ้นคล้ายกับโรคไข้เลือดออกที่บริเวณลำตัว แต่บางกรณีก็สามารถพบได้ที่แขน ขาด้วยเช่นกัน
๔. มีอาการปวดหัว ปวดตา ตาแดง ตาไม่สู้แสงเล็กน้อย รวมไปถึงมีอาการอ่อนเพลีย

Advertisement [Replay Ad](#)

โดยปกติจะมีไข้ประมาณ ๒ วัน จากนั้นไข้จะลดลงทันที แต่อาการอื่นๆ อย่าง อาการปวดข้อ ข้ออักเสบ ยังคงอยู่อีกประมาณ ๕ - ๗ วัน บางรายอาจมีอาการปวดนานเป็นเดือน เป็นปี หรือปวดต่อเนื่องไปหลายปี

การวินิจฉัยโรค

แพทย์จะทำการวินิจฉัยโรคไข้ปวดข้อยุ้งลายจากประวัติการตรวจร่างกายและอาการต่างๆ ที่เกิดขึ้น แต่สิ่งที่ให้ผลแน่ชัด คือ การตรวจไวรัสจากเลือด หรือการตรวจสารภูมิต้านทานโรคนี้จากเลือด หรือ การตรวจสารพันธุกรรมของเชื้อด้วยเทคนิคที่เรียกว่า พีซีอาร์ (PCR) ซึ่งการตรวจแต่ละประเภทจะให้ผลได้ภายใน ๑ - ๒ วัน ถึง ๑ - ๒ สัปดาห์ ส่วนแพทย์จะพิจารณาให้ตรวจด้วยวิธีใดนั้นขึ้นอยู่กับขีดความสามารถของห้องปฏิบัติการแต่ละสถานพยาบาล รวมไปถึงดุลพินิจของแพทย์

โรคชิคุนคุนยา รักษาได้อย่างไร ?

ทุกวันนี้ในทางการแพทย์ยังไม่มียาที่สามารถฆ่าไวรัสชนิดนี้ได้ ฉะนั้นแนวทางในการรักษาจึงต้องเป็นไปตามอาการ แพทย์อาจสั่งจ่ายยาลดไข้ ยาแก้ปวด และแนะนำให้ดื่มน้ำมากๆ พักผ่อนให้เต็มที่ อีกทั้งยังมีรายงานถึงตัวยาบางชนิดที่ใช้รักษา **โรคมลาเรีย (โรคไข้จับสั่น)** ที่อาจช่วยรักษาอาการอักเสบของข้อได้ แต่แพทย์จะไม่แนะนำให้รับประทานยาแก้ปวดในกลุ่ม **เอนเสดส์ (NSAIDs, Non-steroidal anti-inflammatory drugs)** อย่าง แอสไพริน หรือไอบูโพรเฟน (Ibuprofen) เพราะยาในกลุ่มนี้จะเพิ่มโอกาสให้เลือดออกตามเนื้อเยื่อและอวัยวะต่างๆ ได้ ยาแก้ปวดที่แนะนำ คือ พาราเซตามอล (Paracetamol)

ต้องดูแลตัวเองอย่างไร ?

หากมีไข้สูง ร่วมกับเกิดผื่นแดงที่ผิวหนัง ให้รีบเดินทางไปพบแพทย์อย่างต่อเนื่องภายใน ๑ - ๓ วัน ขึ้นอยู่กับความรุนแรงของอาการเพื่อแยกออกจากโรคไข้เลือดออก นอกนั้นก็ให้หลีกเลี่ยงยาแก้ปวดในกลุ่มเอนเสดส์

จะป้องกันโรคชิคุนคุนยา ได้อย่างไร ?

- ป้องกันไม่ให้ยุงกัด อาทิ ในถิ่นที่มีการระบาดของยุงลาย ให้ใส่เสื้อแขนยาว กางเกงขายาว ทายากันยุง ใ้ย้ำไล่ยุง หรือกางมุ้งให้กับเด็กๆ ที่นอนในบ้านถึงแม้จะเป็นช่วงกลางวันก็ตาม
- กำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ยุง โดยต้องร่วมมือกันระหว่างคนในครอบครัวกับชุมชน อีกทั้งยังต้องทำอย่างสม่ำเสมอ และเพิ่มความเข้มข้นเมื่อเข้าสู่หน้าฝนไปจนถึงหลังฤดูฝนซึ่งเป็นช่วงที่ยุงวางไข่ ตามข้อปฏิบัติของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) และกระทรวงสาธารณสุข อาทิ กำจัด หรือคว่ำภาชนะทุกชนิดที่น้ำสามารถขังได้ ไม่ว่าจะในบ้าน นอกบ้าน และบริเวณใกล้บ้าน หมั่นเปลี่ยนน้ำในแจกันดอกไม้ หรือกระถางทุกวัน ๗ วันเพื่อกำจัดลูกน้ำ ไม่รดน้ำต้นไม้จนเกินไปจนทำให้เกิดน้ำขัง พยายามจัดสวน หรือปลูกต้นไม้ให้โปร่ง แสงแดดเข้าถึง ส่วนภาชนะที่เอาไว้กักเก็บน้ำบริโภคก็ต้องมีฝาปิดที่มิดชิด จะได้ป้องกันยุงมาวางไข่